

इंग्रजीत टंकलिखित केलेल्या न्यायनिर्णयचा मराठी अनुवाद

[(1996) 3 एस. सी. आर. 1094]

उप महाव्यवस्थापक, उप संचालक म्हणून पुनर्नियुक्त, आय एस बी इतर

- विरुद्ध -

सुदर्शन कुमार आणि अन्य इतर

एप्रिल 2, 1996

[न्यायमूर्ति के. रामास्वामी आणि आणि न्यायमूर्ति जी. बी. पटनायक]

संमती नी परवानगी (Leave and Licence)

अनुकंपा कारणास्तव परवाना मंजूर करणे - गैरवापर - स्वातंत्र्यसैनिकांच्या विधवा पत्नीने दुकानाचा परवाना (licence) मंजूर केला - परवान्याच्या नूतनीकरणासाठी अर्ज - परवानाधारकाला बाहेर काढण्यासाठी कारणे दाखवा नोटीस जारी- नोटीसला आव्हान देणारी लेखी याचिका दाखल - अनुज्ञप्तिधारक रिट याचिकाकर्त्याने प्रतिज्ञापत्रावर स्वाक्षरी केलेली नाही - उच्च न्यायालयाने याचिकाकर्त्याची प्राप्त केलेली स्वाक्षरी- वकालतनामा आणि प्रतिज्ञापत्रावरील स्वाक्षऱ्यांशी सुसंगत नाही - नव्याने याचिका दाखल करण्याच्या स्वातंत्र्यासह रिट याचिका मागे घेण्याची परवानगी - असे ग्राह्य करण्यात आले की - परवानाधारकाने नूतनीकरण अर्जावर स्वाक्षरी केलेली नाही, किंवा प्रतिज्ञापत्र आणि वकालतनामा यांनी स्वाक्षरी केलेली नाही या वस्तुस्थिती लक्षात घेता, हे स्पष्ट आहे की तिने परवाना घेतला होता आणि तो दुसऱ्या एखाद्याला दिला होता ज्याने धोखाधाडी केली आणि अनुकंपा कारणं आणि देण्यात आलेले स्वतंत्र याचा गैरवापर झाला - उच्च न्यायालयाने याचिकाकर्त्याला रिट याचिका मागे घेण्याची आणि नवीन रिट याचिका दाखल करण्याची दिलेली परवानगी योग्य नाही.

नोटरी :

प्रतिज्ञापत्र - साक्षांकन - खोटी प्रमाणपत्रे साक्षांकित करून जरी करणारा नोटरी

- नोटरीच्या प्रमाणपत्र नोंदणीने नोटरीवर खटला का चालवला जाऊ नये आणि खोट्या प्रतिज्ञापत्राची पुष्टी केल्याबद्दल शिक्षा का केली जाऊ नये आणि त्याचा परवाना का रद्द केला जाऊ नये आणि खोटे प्रमाणपत्र दिल्याबद्दल त्याच्यावर खटला का चालवला जाऊ नये यासाठी कारण दर्शविण्यासाठी निबंधकाच्या नोटीस जारी करण्याचे निर्देश दिले.

दिवाणी अपीलिय न्यायाधिकारीता : दिवाणी अपील क्रमांक : 7084/ 1996 @ विशेष अनुमती याचिका (सी) क्रमांक 6122 / 1995 इत्यादी.

सी. डब्ल्यू. क्रमांक 2483/1994 मधील दिल्ली उच्च न्यायालयाने दिनांक 15/11/1994 रोजी दिलेल्या निकाल आणि आदेशावरून.

उपस्थित पक्षांसाठी - संजय पोद्दार, डी. के. मल्होत्रा, अजय के. जैन, प्रमोद दयाल, व्ही. बी. सहाराय आणि डी. गोबर्धन .

न्यायालयाद्वारे खालील प्रमाणे आदेश देण्यात आला -

आम्ही दोन्ही बाजूंच्या विद्वान वकिलांचे म्हणणे ऐकले.

हे प्रकरण अनुकंपा कारणांच्या गैरवापराचे आहे ज्यावर स्वातंत्र्यसैनिकांच्या विधवांना संमती आणि परवाना देण्याची मागणी केली जाते. अपीलकर्त्याने परवाना शुल्काच्या 5 टक्के सवलतीच्या दराने दिनांक 15 मे 1992 रोजी पहिल्या उत्तरवादीला संमती आणि परवाना दिला होता, ज्या दुकानावर (विक्री काउंटर) क्र. 'एच' आंतरराज्यीय बस टर्मिनलवर . तिचे अतिक्रमण आणि उत्तरवादीच्या नावे वाटप केलेल्या दुकानाचा गैरवापर केल्याच्या आरोपात जाण्याची आवश्यकता नाही. दिनांक 21 मार्च 1994 रोजी संमती आणि परवान्याच्या नूतनीकरणासाठी अर्ज दाखल करण्यात आला होता, ज्यावर आता उत्तरवादीची स्वाक्षरी नसल्याचे आढळून आले आहे. उत्तरवादीला दिनांक 6.5.1994 रोजी कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली होती, ज्यात तिला

6.6.1994 रोजी काउंटरचा रिक्त ताबा देण्यास सांगण्यात आले होते.

अपीलकर्त्याला तिला बाहेर काढण्यापासून रोखण्यासाठी आणि तिच्या संमती आणि परवान्याचे नूतनीकरण करण्याचे निर्देश जारी करण्यासाठी दिल्ली उच्च न्यायालयात दिनांक 23.5.1994 रोजी रिट याचिका क्र. 2483/94 दाखल करण्यात आली होती. उत्तरवादीने उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रतिज्ञापत्रावर तिची स्वाक्षरीही नव्हती. जेव्हा अपीलकर्त्यांना (येथे) नोटीस बजावण्यात आली, तेव्हा अपीलकर्त्यांनी 24 ऑक्टोबर 1994 रोजी दिल्ली उच्च न्यायालयाला याचिकेत केलेल्या बनावटपणाची आणि तिच्या नूतनीकरणाच्या अर्जाची माहिती देणारे प्रति-प्रतिज्ञापत्र दाखल केले. न्यायालयाने उत्तरवादीला दिनांक 2.11.1994 रोजी न्यायालयात हजर राहण्याचे आवाहन केले आहे परंतु ती हजर झाली नाही. अखेरीस, उत्तरवादी दिनांक 15 नोव्हेंबर 1994 रोजी हजर झाली. न्यायालयाने खुल्या न्यायालयात तिच्या स्वाक्षऱ्या घेतल्या आहेत आणि सदर स्वाक्षऱ्यांची वकालतनामा आणि प्रतिज्ञापत्रावरील स्वाक्षऱ्यांशी तुलना केली आहे आणि तिच्या मान्य केलेल्या स्वाक्षऱ्यांशी सुसंगत नसल्याचे आढळून आले आहे. त्यावेळी, उत्तरवादीने त्याच कारवाईच्या कारणावर नवीन याचिका दाखल करण्याच्या स्वातंत्र्यासह रिट याचिका मागे घेण्याची परवानगी मागितली होती. त्यानुसार, दिनांक 15 नोव्हेंबर 1994 रोजी च्या आदेशानुसार तसे स्वातंत्र्य देण्यात आले. त्यामुळे विशेष अनुमतीद्वारे सदर अपील दाखल करण्यात आली आहे. आम्हाला कळवण्यात आले आहे की कोआस्कोचा ताबा घेण्यात आला आहे.

उत्तरवादीने परवान्याच्या नूतनीकरणाची मागणी करणारी संबंधित याचिका देखील दाखल केली. त्यामुळे उद्भवणारा प्रश्न असा आहे की : उत्तरवादीला संमती नी परवान्याचे नूतनीकरण करण्याचा अधिकार आहे का ? आणि रिट याचिका मागे घेण्याचे स्वातंत्र्य उच्च न्यायालयाने योग्यरित्या दिले होते का? या न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रत्युत्तरात तिने प्रत्युत्तरावरही स्वाक्षरी केलेली नाही हे मान्य केले आहे.

कोणीतरी तिच्या वतीने त्यावर स्वाक्षरी केल्याचे आणि नोटरीने प्रमाणित केल्याचे दिसते. हे तिसरे प्रकरण आहे ज्यात न्यायालयाला असे आढळून आले आहे की नोटरी त्यांना दिलेल्या स्वातंत्र्याचा गैरवापर अशा खोट्या प्रमाणपत्र जारी करून आणि योग्यरित्या ओळख नसलेल्या काही पक्षांद्वारे दाखल केलेल्या प्रतिज्ञापत्रांची अंदाधुंदपणे पडताळणी करून करत आहेत. आम्ही न्यायालयात दाखल केलेले मूळ प्रत्युत्तरात दाखल केलेले प्रतिज्ञापत्र पाहिले आहे. त्यांनी एका नोटरीकडे संपर्क साधला आहे ज्याने सुरुवातीला त्याचे साक्षांकन केले आहे आणि नंतर त्याने वैध कारणांची पडताळणी न करता ते रद्द केले होते, ज्यावर पूर्वीचे प्रमाणीकरण रद्द करण्यात आले होते, त्यावर 1 नोव्हेंबर 1994 रोजी सुदर्शन कुमार या व्यक्तीने पुन्हा साक्षांकन केले आहे. तिने स्वतः स्वाक्षरी केलेली नाही आणि ज्याने स्वाक्षरी केली होती अशी व्यक्ती म्हणून स्वीकारलेली स्थिती लक्षात घेता, हे स्पष्ट होईल की ज्या व्यक्तीने त्याच्या आधी स्वाक्षरी केली होती ती व्यक्ती उत्तरवादी नव्हती किंवा ती व्यक्ती देखील नोटरीला ओळखत नव्हती. नोटरीसमोर कोणीही तिची ओळख पटवली नाही, तरीही त्याने प्रतिज्ञापत्र प्रमाणित केले. यावरून असे दिसून येईल की काही नोटरी दस्तऐवजावर स्वाक्षरी केलेल्या व्यक्तींची कोणतीही योग्य पडताळणी न करता त्यांना देण्यात आलेल्या परवान्याचा पूर्णपणे गैरवापर करत आहेत आणि प्रतिरूपकारांच्या खोट्या प्रतिज्ञापत्रांची पुष्टी करत आहेत.

तिच्या नूतनीकरणाच्या अर्जावर तिने स्वाक्षरी केलेली नाही हे मान्य झालेले तथ्य लक्षात घेता, वकालतनामा या प्रतिज्ञापत्रावरही तिने स्वाक्षरी केलेली नव्हती, हे स्पष्ट होईल की तिने परवाना घेतला होता आणि बनावट काम करणाऱ्या व्यक्तीला नियुक्त केले होते. जेव्हा आम्ही तिच्या विद्वान वकील श्री. गोबर्धन यांना खरे दुकान चालवणाऱ्या व्यक्तीचे नाव विचारले, तेव्हा त्यांनी सांगितले की पक्ष दुकान चालवणाऱ्या व्यक्तीची माहिती देत नाही.

या परिस्थितीत, हे स्पष्ट आहे की या व्यक्तींकडून अनुकंपा आधाराचा आणि दिलेल्या स्वातंत्र्याचा गैरवापर केला जात आहे. त्याआधी, उच्च न्यायालयाने उत्तरवादींना रिट याचिका मागे घेण्याचे आणि त्याच कारवाईच्या आधारावर आणखी एक रिट याचिका दाखल करण्याचे स्वातंत्र्य देणे योग्य नव्हते. त्यामुळे सी. ए. क्र. 7084/96 (@एसएलपी (सी) क्र. 6122/95) अनुमत करण्यात येते आणि सुदर्शन कुमारी सी. ए. क्र. 7085/96 (@एसएलपी (सी) क्र. 9464/95) यांचे अपील खर्चासह फेटाण्यात येते. सुदर्शन कुमारवर खटला का चालवला जाऊ नये आणि प्रतिरूपणकर्त्यांचे खोटे प्रतिज्ञापत्र प्रमाणित केल्याबद्दल त्याला शिक्षा का दिली जाऊ नये आणि त्याचा परवाना का रद्द केला जाऊ नये आणि अशी खोटी प्रमाणपत्रे दिल्याबद्दल त्याच्यावर खटला का चालवला जाऊ नये याचे कारण दाखवण्यासाठी नोटरीला नोटीस बजावण्याचे निर्देश रजिस्ट्रीला देण्यात आले आहेत.

नोटरीला नोटीस बजावण्यात आल्यानंतर लगेचच हे प्रकरण लावण्यात यावे .

आर. पी.

अपील क्र. 7084/96 अनुमत करण्यात येते

आणि अपील क्र. 7085/96 फेटाळण्यात येते.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहिल आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X